

DET DANSKE TEATER

MUTTER COURAGE

BERTOLT BRECHT

Mutter Courage og hendes børn

En krønike fra Trediveårskrigen.

1. billede: 1624 – En landevej, Dalarna
2. billede: 1626 – Et feltkøkken og hovedsmandens telt, Polen
3. billede: 1629 – En lejr, Polen
4. billede: 1629 – Foran officersteltet, Polen
5. billede: 1631 – Ved en sønderskudt landsby, Magdeburg

Pause

6. billede: 1632 – I et teltmarkettenderi, Ingolstadt
7. billede: 1632 – En tidlig sommermorgen, Lützen
8. billede: 1634 – En tidlig vintermorgen, Fichtelgebirge
9. billede: 1635 – På landevejen, Midtjylland
10. billede: 1636 – Ved en bondegård, Halle

»FRED ER DET RENE SLØSERI«

Brechts kammerat fra 30'erne, Lulu Ziegler, og aftenens instruktør, Gunnar Rose, fortæller om forestillingen – før tæppet går

På landkortet kan De følge den sælsomme forretningsrejse fra Sverige over Polen og Italien til Tyskland, som en militær leverandør, marketendersken Anna Fierling – kaldet *Courage* efter sin »modige« handelsdåd – foretog til fods gennem et hærget, men købedygtigt Europa under Trediveårskrigen (1618–48). Rejsen begynder en glad forårsdag i Dalarne, hvor Mutter *Courage* og hendes tre børn møder Svenske-kongens hververe. Og handlingen stopper 14 år senere udenfor Halle. Børnene er dræbt, men moderen og kærren kører videre i krigens og profittens spor, som aldrig ender. I aften – 349 år efter – møder De en nutidig teatertrup, der kommer ind på scenen i deres job som skuespillere for at illustrere ti episoder fra *Bertholt Brechts* »Krønike om Trediveårskrigen«. Hele spillet foregår omkring marketenderskens kærre. Herfra hentes rekvisitterne, skuespillerne deltager selv i sceneskiftet, og det er de samme medvirkende, der optræder både som katolske og protestantiske medløbere.

– Vi laver det helt bevidst som »teater på teatret« for at understrege krigens skuespil, siger instruktøren *Gunnar Rose*. Og Brechts teori om,

at al krig er forretning, har vi forsøgt at afspejle gennem samtlige implicerede i forestillingen. Det andet tema, vi fremhæver, er de tre menneskelige dyder: taperhed, ærlighed og medlidenhed. En dyd opstår ikke af sig selv, men skabes af samfundet, når der er behov. Dyder er ifølge Brecht noget, man dør af. Og de tre børn repræsenterer netop hver sin dyd – fremelsket af deres mor, som afgjort var en dame uden dyder.

– Personen *Courage* står som repræsentant for aftenens tredie hovedtema: menneskets forbløffende selvopholdelsesdrift og tilpasnings-evne. Selv i de mest alvorlige situationer bevarer hun sin humor. Denne egenskab kombineret med en veludviklet forretningssans og politisk kynisme sætte hende i stand til – som den eneste – at overleve og fortsætte i krigens kølvand.

– »Mutter *Courage*« er ofte blevet spillet både tragisk og sentimentalt. Vi gør Brechts skuespil til en nøgtern illustration af hverdagen. Og tiden har næppe gjort de ti scenebilleder mindre aktuelle.

Såvidt aftenens 32-årige instruktør, der ikke var født, da *Bertholt Brecht* (1898–1956) skrev sin krigskrønike under de syv års landflygtighed i Danmark sidst i trediverne. Til gengæld fulgte vor førende Brecht-ekspert, *Lulu Ziegler*, hele tilblivelsesprocessen.

– *Bertholt Brecht* var ikke et aner-

kendt navn, da han første gang dukkede op i vort hjem. Han var nærmest mistænkeliggjort som de fleste af nazismens ofre. Hvad der navnlig betog mig, var hans nådeløse politiske konsekvens, som senere især slog igennem i »Mutter Courage«. Jeg synes, at hele stykket rummes i én replik fra første billede: »Man kan mærke, det er længe siden, her har været krig. Hvor skal så moralen komme fra, må jeg spørge? Fred er det rene sløseri. Det er først krigen, der skaffer orden til veje«.

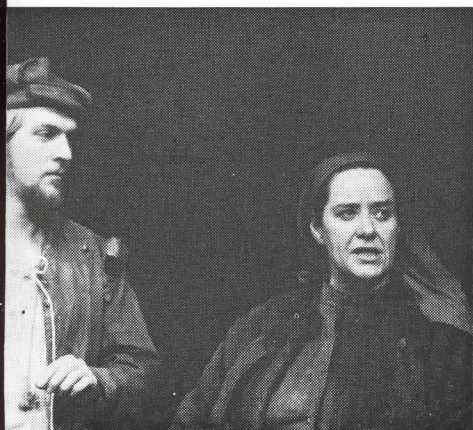
– Brecht blev tidligt grebet af stoffet om Trediveårskrigen. Religion var efter hans opfattelse ødelæggende opium for folket. Og netop den såkaldte religionskrig udviklede sig snart til en kapitalistisk kamp, der bragte orden til veje – for de rige. Havde man magt og penge, var man fordærvet, mente Brecht. Da han overværede vore prøver før urpremieren på »Rundhoveder og Spidshoveder« (Riddersalen 1937) sagde han: »En rig mand kan aldrig vise menneskelige træk«. Men han følte stor ømhed for dem, han selv kaldte »de nederste«.

– Og så kunne Bertholt Brecht le med sin høje, klare latter, tilføjer Lulu Ziegler. Han lo tit af dybt alvorlige ting, og med en bidende ironi afslørede han politiske rævestreger overalt. Også disse to sider af sit væsen udnyttede han i »Mutter Courage«.

Jens Dreyer.

Lene Tiemroth som skøgen Yvette Pottier (Foto: Tue Lütken).

Familiebillede fra prøverne: Kattrin (Kirsten Olesen), Schweizerost (Esper Hagen), Eilif (Claus Bue) og Mutter Courage (Bodil Udsen).

Mutter Courage

Musik:

Oversættelse:

Bearbejdelse:

Scenografi:

Kostumer:

Orkesterleder:

Sabeldansen:

Instruktion:

af Bertholt Brecht

Paul Dessau

Ivan Malinovski

Gunnar Rose

Jens-Jacob Worsaae

Günther Rossen

Niels Jørgen Steen

Søren Steen

Gunnar Rose

Medvirkende:

Mutter Courage

Katrin, hendes stumme datter

Eilif, hendes ældste søn

Schweizerost, hendes yngste søn

Yvette, en luder

Kokken

Feltpræsten

Bodil Udsen

Kirsten Olesen

Claus Bue

Esper Hagen

Lene Tiemroth

Lars Lohmann

Gorm Worsaae Nielsen

De lutherske:

Vagtmesteren, hoveds-

manden, bonden

Hververen, tøjmasteren,

soldat

Soldat, bondesønnen

Bondekonen

André Sallyman

Søren Steen

Per Schelde

Asta Esper Andersen

De katolske:

Obersten, soldat

Korporal, skriver

Den enøjede, soldat

Soldat, bonde, tjener

Soldat

Bondekone

André Sallyman

Søren Steen

Per Schelde

Kaj Hansen

Aage Olschansky

Hanne Mathiesen

Orkester:

Klaver:

Trommer:

Guitar:

Sax, fløjte, klarinet:

Trompet:

Niels Jørgen Steen

Ole Haupt

Torben Munk

Niels Husum

Robert Hansen

Musikalsk indstudering og
arrangement: Niels Jørgen Steen

Repetitør: Holger Larsen

Instruktørassistent: Lisa Funch

Det Danske Teater

Administration:

Nørre Farimagsgade 11

1364 København K.

Tlf. (01) 13 17 42 – 13 15 40

Sæson 1973–74

Teaterchef: Ebbe Langberg

Økonomichef: Preben Have

Produktionsleder: Benny Rünitz

Turnéleder: Ib Juul Christensen

Pressesekretær: Jens Dreyer

Teatermaler: Walther Rasmussen

Teatersnedker: Jan Löwert

Teaterdekoratør: Henning Krum

Lydteknik: Erik Damgaard

Teaterforlag: Nordiska

Teaterförlaget AB

Regi: Aage Olschansky

Regi: Kaj Hansen

Lys: Ebbe Staugaard

Lysassistent: René Grøtner

Lyd: Søren Danielsen

Suffløse: Hanne Mathiesen

Forestillingsleder: Kaj Hansen

Programpris: 1 kr.

Forside: Preben Hornung